

УДК 336.717

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМНОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ БАНКІВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

ГОЙХМАН Михайло Ісаакович*д.е.н., доцент кафедри фінансів,**банківської справи та страхування»**ДВНЗ «Університет банківської справи»*

Анотація. У статті проаналізовано сучасний стан та причини виникнення проблемної заборгованості банків в Україні та світі. Досліджено роль держави в процесі регулювання банківської проблемної заборгованості в Україні, країнах Європи та пострадянського простору. Проведено критичний аналіз вітчизняної практики нормативного регулювання проблемної заборгованості та рівня його гармонізації до європейських стандартів. Надано рекомендації щодо імплементації зарубіжного досвіду для прискорення процесу зменшення рівня проблемної заборгованості банків за сучасних українських реалій.

Ключові слова: *NPL, державне регулювання, проблемна заборгованість, нормативні документи, продаж проблемних активів, компанії з управління активами, майданчики реструктуризації.*

Протягом останніх років Україна залишається абсолютним світовим лідером за рівнем проблемної заборгованості банків. Якщо в країнах Європи цей показник в середньому становить 3,3%, в країнах Пострадянського простору – близько 14%, то в Україні значення коефіцієнту NPL досягає рівня 50%. Враховуючи те, що світовий досвід свідчить про взаємопов'язаність державного регулювання та рівня частки проблемної заборгованості банків актуальним стає питання оптимізації державного регулювання та пошуків ефективних заходів управління проблемною заборгованістю.

В статті виявлено, що причинами збільшення проблемних кредитів банків України стали економічна та політична кризи, окупація частини державної території, низькі кредитні

стандарты, нехтування лімітами концентрації боргів, кредитування пов'язаних осіб та високий обсяг валютного кредитування. Також різке номінальне збільшення обсягів проблемної заборгованості у 2017 році відбулося через визнання банками реальної якості активів з запізненням в процесі переходу на міжнародні стандарти визначення NPL.

Автором визначено, що державне регулювання банківської проблемної заборгованості відбувається шляхом проведення реформ у сфері реструктуризації проблемних кредитів і безпосередніх інвестицій згідно правил надання державної підтримки та Директиви про фінансове оздоровлення і санацію банків. Проте, незважаючи на ці дії, зменшення проблемної заборгованості відбувається досить

повільно. Проаналізувавши зарубіжний досвід, обґрунтовано необхідність здійснення заходів оптимізації державного регулювання NPL в Україні, насамперед, шляхом гармонізації нормативної бази до європейських стандартів, удосконалення реалізації державного посередництва на ринку продажів NPL на створеній платформі для реструктуризації проблем-

них активів, залучення іноземних інвесторів, оптимізації роботи кредитного реєстру та компаній з управління активами.

Впровадження нових механізмів зменшення проблемної заборгованості банків допоможе покращити банківську систему та налагодити її ефективне функціонування в цілому.

Список використаної літератури

1. Звіт про фінансову стабільність. Червень 2019. Національний банк України. URL: <https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=96887766>.
2. Bank nonperforming loans to total gross loans. The World Bank. URL: https://data.worldbank.org/indicator/FB.AST.NPER.ZS?end=2017&locations=UA&most_recent_value_desc=false&start=2017&view=map.
3. Communication from the Commission to the European parliament, the European Council, the Council and the European Central bank. Fourth Progress Report on the reduction of non-performing loans and further risk reduction in the Banking Union. European Commission. Brussels. June, 2019. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019DC0278>.
4. Will Russia and some of its neighbors get out from under their big stocks of problem loans? S&P Global Ratings. URL: https://www.capitaliq.com/CIQDotNet/CreditResearch/RenderArticle.aspx?articleId=2260012&SctArtId=473283&from=CM&nsl_code=LIME&sourceObjectId=11035255&sourceRevId=5&fee_ind=N&exp_date=20290703-15:13:28.
5. Болгар Т. Особливості державного та внутрішньобанківського регулювання проблемних кредитів в Україні. Вісник Національного банку України. 2014. № 12. С. 23-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2014_12_10.
6. NPL market in Ukraine. KPMG. URL: https://home.kpmg/content/dam/kpmg/ua/pdf/2019/01/Ukrainian_NPL_Market_infographics_en.pdf.
7. Fell J., Grodzicki M., Martin R. & O'Brien E. A Role for Systemic Asset Management Companies in Solving Europe's Non-Performing Loan Problems. July, 2017. URL: <https://european-economy.eu/2017-1/a-role-for-systemic-asset-management-companies-in-solving-europes-non-performing-loan-problems/>.
8. Зозуля І., Надьон О. Практика управління проблемними активами банків

в Україні за участі держави. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2017. Вип. 2. С. 137-148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2017_2_19.

9. Поздняков Є. Управління проблемною кредитною заборгованістю клієнтів банку - юридичних осіб: дис. канд. екон. наук : 08.00.08. Донбас. держ. машинобуд. акад. Краматорськ. 2016. 264 с. URL: www.dgma.donetsk.ua/docs/nauka/vcheni_rady/12.105.03/41_dis.pdf.

10. Guidance to banks on non-performing loans. March 2017. European Central Bank. URL: https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/guidance_on_npl.en.pdf.

11. European Central Bank: official web-site. URL: <https://www.ecb.europa.eu>.

12. Національний банк України: офіційний сайт. URL: <https://www.bank.gov.ua/>.

13. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Постанова Правління НБУ № 351 від 30.06.2016. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.

14. На чужом опыте: как Украине решит проблему плохих кредитов. Минфин. 15 августа 2019. URL: <https://minfin.com.ua/credits/articles/na-chuzhomu-dosvidi-yak-ukrayini-virishiti-problemu-poganih-kreditiv/>.

15. Про затвердження Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України: Постанова Правління НБУ № 97 від 18.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19>.